

СУСПІЛЬНИЙ СУБ'ЄКТ ТА ВЛАДА: ВІЙНА ЧИ МИР

Городиська О.М.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Сучасне суспільство, з одного боку, відзначається посиленням комунікативних механізмів, з іншого ж, – індивід все більш відокремлюється від інших, проте це не посилює його автономність. Більш того, варто підкреслити тотальну залежність суб'єкту соціальних відносин від будь-яких суспільних форм. Особливо це помітно при аналізі системи соціальних зв'язків як проявів влади.

Влада досить давно продукується не лише зверху, але й повсюди у людських відносинах. Державна влада лише монополізувала процес формування самого індивіду, що зробило її вплив на суб'єкти майже непомітним. Й це дозволяє державі повною мірою виправдовувати свій суверенітет: суб'єкт виявляється слабким, а для нібито ефективного функціонування суспільства необхідні закони, система права, які й продукуються державою фактично задля інтересів певних груп.

Проте суверенітет, власне як і система законів, – це лише крихкий шар раціональності на поверхні бурхливих процесів серед людських спільнот. Це лише ілюзія, що влада й право зумовлюють мир, спокій та стабільність. Насправді в суспільстві панує зазвичай прихована, тиха, але іноді досить гучна соціальна війна, яка впливає з людських бажань, пристрастей, з безлічі випадковостей й багатьох інших сил, які підірвали б стабільність, а отже й контроль над ситуацією для тих, хто реалізує владу державного типу. Свого часу, наприкінці Середньовіччя, було встановлено порядок, за яким лише державна влада мала змогу починати війну, використовувати її, маніпулювати її механізмами й результатами. Ця ситуація не змінилася, підтверджуючи так званий принцип Клаузевіца, за яким будь-яка війна є лише продовженням політики. Етатизація війни призвела до знищення такої собі «приватної війни», того типу відносин між людьми, який відстоював особистісне право кожного, що безумовно могло б викликати повсякденну війну «усіх проти усіх». Бо за природою кожний є завжди противником іншого, є так би мовити свої та чужі, й цей конфлікт є невичерпним.

Проте сила держави саме в тому і полягає, що вона намагається стримати будь-який спротив всередині суспільства, але задля якої мети? Закон зазвичай є замішаним на крові та бруді військових баталій, й цим він виступає своєрідним закляттям проти війни, яка завжди є граничним виміром напруги у суспільстві. Збереження суб'єкту, його життєвої істини, потребує вільного пошуку ним свого права, свободи, не підпорядкованості жодним формам впливу, але непевна рівновага потребує розумності, й вона вочевидь перемагає істину. Як говорив М. Фуко, розум – це царина химери, ілюзорності та посередності; саме він перемагає й нівелює суспільний суб'єкт.